

Kirkelig fellestråd i Oslo

Dato: 19.11.19
Saksnummer: /TB

Sak F 29/19 Investeringbudsjett

Sak H 74/19 Investeringbudsjett

Sak BV 17/19 Forslag til bruk av rehabiliteringsmidler for 2020

Byrådet la frem sitt budsjettforslag for 2020, onsdag 25.09.19. Det som i budsjettforslaget gjelder Den norske kirke og andre trossamfunn, kopieres for utsendelse til møtet.

For året 2020 har Byrådet foreslått kr 20 mill i uprioriterte midler. I tillegg kommer rammebeløpets mva-refusjon på kr 5 mill. Beløpet foreslås som tidligere å være sikkerhetsnettet for akutte tiltak på kirkene, dvs kirkekontroller og sikringstiltak for å hindre ukontrollert steinfall fra kirkene. Byrådet har ikke foreslått noe til øremerking for 2020.

Etter at Byrådet la fram sitt budsjettforslag, er vi nå inne i den åpne, politiske prosessen frem til Bystyret behandler budsjettet på sitt møte i desember. Våre folkevalgte har i uke 45 hatt møte om budsjettet med kulturkomiteen i Rådhuset. Innspillsnotatet fra dette møtet og fellestrådets resolusjon fra oktober ligger ved som vedlegg 2 og 3.

Kirkevergens budsjettsøknad for 2020 ble sendt kommunen i april. Bygg- og anleggsavdelingens beskrivelse av tiltakene til budsjettsøknaden er satt opp i tabellform. Med kr 20 mill til rådighet er det svært beskjedne tiltak som kan igangsettes på denne listen.

Den innvendige rehabiliteringen av Nordberg kirke har en kostnad = kr 15 mill + ev orgel kr 6 mill. I forslaget til budsjett for 2019 foreslo kirkevergen å avsette kr 10 mill til Nordberg. Fellestrådet tok ned bevilgningen til kr 5 mill. Prosjektering av den innvendige rehabiliteringen ble ferdig i september, med unntak av ventilasjonsanlegget som ville bli synlig over tak. Det har vært til ny behandling i PBE og rammetillatelsen for alle tiltakene inklusiv ventilasjon er nå kommet. Den er datert 11.11.19. En bevilging på kr 10 mill i 2020 vil fullfinansiere de innvendige arbeidene. Med fjorårets beløp på kun kr 5 mill vil vi bare få oppgradert en del av sanitæranlegget og noe ventilasjon. Disse tiltakene vil være begrenset for at kirken fortsatt skal kunne brukes.

Av tiltakene Ris, Røa og Ullern som i stor grad er enøktiltak, er Ullern rimeligst med kr 20.6 mil, deretter Ris med kr 22,6 mill og til slutt Røa med kr 31,1 mill. På Røa er medtatt omlegging av taket som har råteskader. Det forekommer også steinfall fra tårnet som har barnehagen som nærmeste nabo. Tabellen med alle tiltakene er vedlagt som vedlegg 4.

Våre folkevalgte har også tatt utgangspunkt i kirkevergens budsjettsøknad i sitt møte med kulturkomiteen.

Fellesrådets økonomisk vanskelige situasjon gjør at forfallet stadig tiltar. Kirkevergen foreslår derfor å prioritere noen sentrale tiltak som gjelder de fleste kirkene, og som sikrer at kirkene fortsatt kan brukes. Tiltakene er todelt:

Bygningsmessige tiltak:

1. Brannforebygging og utbedringer i de elektriske anleggene er de høyest prioriterte tiltakene.
2. Lynvern prioriteres også.
3. Likeså vannlekkasjer og fuktskader.

Arbeidsmiljøtiltak:

1. Bedring av det fysiske arbeidsmiljøet i menighetskontorene, utskifting/ oppgradering av sanitæranlegg for både ansatte og publikum.
2. Mange arbeidskirker har utslitte stoler i kirkerommet og mange menighetssaler sliter med foldedørene/veggene mellom sal og kirkerom, nedslitte stoler, bord og gulvbelegg.
3. Tilretteleggingen for HC-brukere er svært forsømt og antikvariske myndigheter er nå ikke lenger så restriktive for de vernede kirkene. Det gjør det lettere å sette i gang tiltak. Oppgradering av teleslynger er også nødvendig.

Kirkevergens forslag til bruk av midler, ut fra budsjettforslaget på kr 20 mill:

Tiltakene er satt opp i tabellform. I den enkle tabellen er det mulig å legge inn andre tiltak, endre beløp og endre på prioriteringene bare sluttsummen blir lik bevilgningen på kr 20 mill.

Nr	Tiltak	Beløp	Prioritering	Merknad
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brannforebygging og utbedringer i de elektriske anleggene 2. Lynvern 3. Vannlekkasjer og fuktskader 	3 mill	1	Rundsumbeløp til mange kirker
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bedring av det fysiske arbeidsmiljøet i menighetskontorene, utskifting/ oppgradering av sanitæranlegg for både ansatte og publikum. 2. Mange arbeidskirker har utslitte stoler i kirkerommet og mange menighetssaler sliter med foldedørene/veggene mellom sal og kirkerom, nedslitte stoler, bord og gulvbelegg. 3. Tilretteleggingen for HC-brukere er svært forsømt og antikvariske myndigheter er nå ikke 	3 mill	2	Rundsumbeløp til mange kirker

	lenger så restriktive for de vernede kirkene. Det gjør det lettere å sette i gang tiltak. Oppgradering av teleslynger er også nødvendig.			
3	Trefoldighetskirken. Det er gitt igangsettingstillatelse til forberedende grunnarbeider til tilbygget. Det gjelder vurdering av tilstanden til den oppbygde muren mot regjeringskvartalet, fundamenteringen av selve kirken og plan for radonsikring, da hele kirken står på alunskifer.	4 mill	3	I høst har vi hatt 2 møter med Statsbygg fordi kirken ligger innenfor sikkerhetssonen til det nye regjeringskvartalet. Det kommer veisperringer/pullerter/anti-terror sikring inne på kirkens område. Tilbakeføring til kirkebakke mot Akersgaten og kompensasjon fra Statsbygg med støtte til tilbygget kan derav være mulig. En egenandel kan trolig være en utløsende faktor. Ev fasadeendringer på tilbygget/muren skal diskuteres med Statsbygg og Riksantikvaren på et felles møte i desember.
4	Nordberg kirke, innvendig rehabilitering. Prosjekteringen er utført av Multiconsult og klar for anbudskonkurranse. Rammetillatelsen for alle tiltakene, inklusiv ventilasjon, er nå kommet. Den er datert 11.11.19.	10 mill	4	Med denne bevilgningen vil prosjektet være fullfinansiert og vi slipper en oppstykket oppussing over mange år
	Ullern kirke enøktiltak med utskifting til bergvarme og nødvendige innvendige tekniske og bygningsmessige oppgraderinger tilknyttet dette. NB! Ullern er valgt fordi dette er det rimeligste enøktiltaket av de tre kirkene Ullern, Røa og Ris.			Tiltaket koster kr 20 mill Om dette velges, kan det løses ved å sette av kr 10 mill i 2020 og tilsvarende i 2021 og at tiltaksstart skjer med oppstart rett etter sommerferien 2020
	Det gjenstår to tiltak for ferdigstilling av Paulus kirke. Det er rehabilitering av vinduene og utvendig drenering. Denne sommeren var det betydelig vanninntrengning i kjelleren som følge av store			Kostnad kr 2 mill

	nedbørsmengder. Det gikk ut over ventilasjonsanlegget. Drenering rundt kirken bør gjøres så snart som mulig.			
	Sum	20 mill		

Forslag til vedtak:

Bygg- og vedlikeholdscommiten anbefaler Hovedcommiten å foreslå overfor Fellesrådet at rehabiliteringsbudsjettet for 2020 prioriteres i den rekkefølgen commiten har satt det opp.

Robert Wright
kirkeverge

Vedlegg:

1. Byrådets budsjettforslag i utdrag
 - a. Den norske kirke og andre trossamfunn
 - b. Gravferdsetaten
2. Innspillsnotat
3. Resolusjon fra FR
4. Beskrivelse av tiltaksliste til Rådhuset for 2020, datert 03.04.19.

11.13 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Tabell 11.39 Driftsbudsjettet for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Beløp i 1000 kr
			Forslag 2020
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)			
14 Overføringsutgifter	228 253	237 315	230 153
Sum utgifter	228 253	237 315	230 153
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	228 253	237 315	230 153

1 Ansvarsområde

Oslo kommune utbetaler tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Kommunen har ansvar for å finansiere Den norske kirke ved Kirkelig fellesråd i Oslos utgifter til blant annet bygging, drift og vedlikehold av kirker, og fellesrådets og menighetsrådenes administrasjon. Det økonomiske ansvaret er regulert i lov om Den norske kirke av 07.06.1996 nr. 31 (kirkeoven) § 15.

I tillegg har kommunen ansvar for å utbetale tilskudd til de andre av tros- og livssynssamfunnene som har medlemmer som bor i Oslo. Ordningen er hjemlet i lovene om trdomssamfunn og ymist anna av 13.06.1969 nr. 25 og lov om tilskott til livssynssamfunn av 12.06.1981 nr. 64. Loven gir tros- og livssynssamfunnene tilsvarende beløp per medlem som ytes i tilskudd per medlem til Den norske kirke (Dnk). Det er kun tros- og livssynssamfunn som mottar statstilskudd som kan motta kommunalt tilskudd, og tilskuddene gjelder for medlemmene som bor i Oslo. Overføring av tilskuddene til tros- og livssynssamfunn administreres av Gravferdsetaten.

Tilskudd til religionsdialog er også lagt på dette kapitlet. Ordningen forvaltes av Gravferdsetaten.

2 Situasjonsbeskrivelse

Ved inngangen til 2019 hadde Den norske kirke 331 375 medlemmer i Oslo. Dette tilsvarer om lag halvparten av Oslos befolkning. I 2020 forventes det at det blir gitt støtte til andre tros- og livssynssamfunn med samlet medlemstall på 153 100 (prognose).

Kirkelig fellesråd i Oslo (KfIO) ivaretar administrative og økonomiske oppgaver på vegne av menighetene i Oslo, og har ansvar for bygging, drift og vedlikehold av totalt 64 kirker og kapell. Fellesrådet sørger for at kirkebyggene unngår forfall og at det er trygge forhold for brukerne av byggene.

Kirkebyggene er viktig for manges trosutøvelse og er samtidig en sentral del av vår kulturarv. Oslo er en livssynsåpen by, og kirkene er åpne for alle. Kirkene er for mange et naturlig samlingspunkt i lokalmiljøet, og brukes også til kulturarrangement og andre aktiviteter. Kirkelig fellesråd i Oslo viser til et stort vedlikeholdsetterlep i kirkene. Prioritering og valg av rehabiliteringsprosjekter foretas av Kirkelig fellesråd etter føringer gitt i bystyrets vedtak om budsjettramme for kirkeinvesteringer. En del av bygningsmassen som fellesrådet har ansvaret for, er gravkapell. Byrådet setter av øremerkede midler til rehabilitering av gravkapell på 1,35 mill. hvert år i årene 2020, 2021 og 2022. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva.-kompensasjon slik at total bevilgning vil være 1,7 mill. årlig, totalt 5,1 mill. for de tre årene.

Byrådet har nedsatt et uavhengig utvalg som skal gjennomgå Oslo kommunes tros- og livssynspolitik og gi anbefalinger til hva som bør være kommunens politikk på dette området i fremtiden. Utvalget vil avgj sin rapport tidlig i 2020.

3 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 7,8 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Kapittalet er redusert med 1 mill. Videre er 11 mill. i driftstilskudd til andre tros- og livssynssamfunn som følge av investeringsmidler til Torshov kirke i 2018 og 2019 ute av ramma. Det samme gjelder 3 mill. til pilotprosjekt i 2019.

Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder budsjetteres på kap. 590 Gravferdsetaten. Avsetningen til tilskudd for tros- og livssynssamfunn er beregnet på grunnlag av både avsetninger i driftsbudsjettet til Den norske kirke, og bevilgningen i investeringsbudsjettet for kirkerehabiliteringer. Tilskudd avsatt til religionsdialog er ikke med i beregningen for tros- og livssynssamfunn.

6,2 mill. av kostnadene for Den norske kirke benyttes til gravferdsrelaterte formål. Beløpet budsjetteres i kap. 590 Gravferdsetaten, og er forutsatt overført derfra som andel av driftstilskuddet til Den norske kirke.

Tabell 11.40 Tilskuddsoversikt for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

Kap.	Avsetningen gjelder	Vedtaks 2018	Vedtaks 2019	Forslag 2020
581	Den norske kirke, driftstilskudd (iht. kirkeloven) ¹⁾	135 308	137 077	140 078
581	Den norske kirke, tilskudd for løpende vedlikehold (iht. kirkeloven) ²⁾	10 200	10 300	10 500
581	Den norske kirke, diakonale samarbeidsprosjekter		3 000	0
581	Tilskudd til religionsdialog		1 000	1 000
581	Tros- og livssynssamfunn, tilskudd (iht. lov om trdomssamfunn mv.)	83 167	85 938	78 575
Sum		228 675	237 315	230 153

1) Beløpene for 2018 og 2019 er budsjetterte beløp, ikke regnskapstall.

2) Mva-refusjon for vedlikehold inntektsføres direkte i Kirkelig Fellesråd regnskap til samme formål. Det innebærer at tilskuddet fra Oslo kommune og mva.-refusjon utgjør til sammen 13,1 mill. til løpende vedlikehold i 2020.

4 Investeringer

Tabell 11.41 Investeringsbudsjettet for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
581 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)			
04 Overføringsutgifter	45 659	55 000	21 350
Sum utgifter	45 659	55 000	21 350
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	45 659	55 000	21 350

Tabell 11.42 Investeringsoversikt for Den norske kirke og andre trossamfunn (kap. 581)

		Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn (KIF)									
Prosjektnummer og navn:									
110005	Rehabilitering kirker			20 000	20 000	20 000	20 000	0	Løpende
119023	Gravkapell (Grefsen + Vestre)	9 000	5 000	1 350	1 350	1 300	0	0	1/19 - 4/22
	Sum investeringsutgifter			21 350	21 350	21 300	20 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			21 350	21 350	21 300	20 000		

Rehabilitering kirker

Det budsjetteres med 20 mill. i 2020 til rehabilitering av kirker og kapell. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva.-refusjon, slik at den foreslåtte bevilgningen er på totalt på 25 mill. i 2020 til kirkerehabilitering. Gjennomføring og aktiviteter innen bevilget ramme forutsettes å skje i samsvar med en årlig rullert plan for rehabilitering, som Kirkelig fellesråd har ansvar for.

Rehabilitering gravkapell

Prosjektet for vedlikeholdsetterlep ved byens gravkapell/bårehus er på til sammen 9 mill. (brutto 11,25 mill.), blant annet Grefsen kapell og Vestre kapell. Beløpet var netto 5 mill. i 2019, og til sammen netto 4 mill. i årene 2020-2022. Det budsjetteres i 2020 netto 1,35 mill. (brutto 1,7 mill.)

11.14 Gravferdsetaten

Tabell 11.43 Driftsbudsjettet for Gravferdsetaten (kap. 590)

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
590 Gravferdsetaten (KIF)			
10 Lønn og sosiale utgifter	114 207	118 271	123 251
11 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon	43 405	38 549	39 323
14 Overføringsutgifter	5 033	2 584	2 633
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	4 370	0	0
Sum utgifter	167 015	159 404	165 207
16 Salgsinntekter	-74 760	-74 026	-76 321
17 Refusjoner	-10 183	-8 023	-8 272
18 Overføringsinntekter	-888	-377	-389
19 Finansiinntekter og finanstransaksjoner	-4 074	0	0
Sum inntekter	-89 905	-82 426	-84 982
Netto utgifter	77 110	76 978	80 225

1 Ansvarsområde

Gravferdsetaten skal gravlegge byens innbyggere med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn. Begravelser og kremasjoner er regulert i lov om gravplasser, kremasjon og gravferd, gravferdsforskriften og vedtekter for kirkegårder og gravlunder i Oslo. Gravferdsetaten skal ivareta kommunens lovpålagte ansvar for begravelser ved dødsfall hvor ingen andre sørger for gravferden.

Anlegg, drift og forvaltning av gravplasser og gravferdsdrift er regulert i lov, forskrift og vedtekter. Kirkelig fellesråd i Oslo (KfIO) og Oslo kommune har hatt en 10-årig avtale fra 2002 om kommunal gravferdsdrift. I en tilleggsavtale godkjent av byrådet i sak 1128/17 av 14.12.2017 er avtalen fornyet for nye 10 år, til 31.12.2027. Gravferdsetaten har administrative oppgaver for tilskudd til kirke- og trossamfunn.

2 Situasjonsbeskrivelse

Oslo skal være en livssynsåpen by og være åpen og inkluderende for alle. Dette innebærer at kommunen skal gi alle innbyggere den samme muligheten til å praktisere sin tro, og at byrådet utøver en politikk for kommunale tjenester uavhengig av tro eller ikke.

Som livssynsåpen by skal Oslo gravlegge alle med verdighet og respekt for den enkeltes tro, ikke-tro eller livssyn. Det innebærer et ansvar og en bevissthet tilknyttet dødsfall, møter med avdødes etterlatte,

gjennomføring av seremonier, samt tilrettelegging av gravplasser og seremonirom i tråd med ulike trosretninger og livssyn.

Gravferdsdriften i Oslo omfatter 20 kirkegårder og gravlunder samt Alfaset krematorium. Museumskirkegården Krist kirkegård er ikke i ordinær bruk.

Den strategiske planen *Fremtidens gravplass – gode, grønn byrom* fra 2018 ligger til grunn for utviklingen av gravferdstjenesten i Oslo. Oslos gravlunder fungerer på flere måter som en del av byens overordnede grøntstruktur, med gode urbane grønne byrom som også brukes til gjennomgang, rekreasjon og har en viktig funksjon for klima og miljø. Alle kremasjoner i Oslo foregår i Alfaset krematorium, og er avgiftsfri.

Gravplasskapasiteten er totalt sett god, men ujevnt fordelt. Gravferdssetaten har i flere år jobbet med en utvidelse av Klemetsrud kirkegård. Det er behov for å utvide gravkapasiteten flere steder i byen, og særlig for graver tilrettelagt for muslimer. Da de nye områdene på Klemetsrud har vist seg vanskelig å utnytte, vil investeringsmidlene knyttet til utvidelse av Klemetsrud kirkegård delvis omdisponeres til nye graver på eksisterende gravplasser og etablering av nye graver, samt retningsbestemte graver på Nordstrand, Rls, Voksen og Klemetsrud. Dette forventes å gi en høyere kapasitetsvekst enn realisering av det opprinnelige Klemetsrudprosjektet.

Krematoriet på Alfaset har hatt utslipp av forurensning og behov for et styringssystem og antall renselinjer som kan gi mer effektiv drift. Derfor gjennomføres en ombygging i 2020 for å redusere utslippene og effektivisere drift og kapasitet.

Tabell 11.44 Nøkkeltall for Gravferdssetaten (kap. 590)

Gravferdssetaten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017	Resultat 2018
Vedlikeholdt areal (dekar)	1 831	1 831	1 831	1 861	1861
Vedlikeholdt areal (dekar) per årsverk	11,5	11,0	11,0	11,5	11,5
Antall nedsatte kister	847	902	803	805	818
Antall nedsatte urner	2 954	2 991	2 867	2 987	2 891
Antall kremasjoner	3 299	3 455	3 455	3 656	3 593
Antall graver med sommerstell	50 418	49 509	48 780	48 464	48 150
Antall graver med høstpynt	46 492	45 060	44 798	44 262	44 227
Ant. nedsatte barnekister i minnelunder	112	199	153	158	168
Antall nedsatte urner i minnelund	332	350	369	346	319

3 Mål, tiltak og resultatindikatorer

Mål for kapittelet:

Mål 7 Oslo skal være en livssynsåpen by, og byens innbyggere skal gravlegges med verdighet og med respekt for den enkeltes tro eller livssyn

Tiltak 1

Bygge om krematoriet for å gi en sikrere og mer effektiv drift, og for å redusere miljøskadelige utslipp.

Tiltak 2

Øke rehabilitering av historiske gravminner og gravlunder.

Tiltak 3

Oppnå effektiv gravplasskapasitet og raskere etablering av retningsbestemte graver.

Tabell 11.45 Resultatindikatorer

Resultatindikatorer	Resultat 2017	Resultat 2018	Måltall 2019	Måltall 2020
Kremasjonsprosent	75	75	77	77

4 Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet kompensasjon for forventet lønns- og prisutvikling med netto 3,6 mill. Jf. kapittel 17 Budsjettekniske merknader. Nettobeløpet hensyntar økning i kommunens pensjonskostnadssats fra 20,5 % i 2019 til 21,2 % i 2020. Pensjonskostnadene i 2020 er 0,7 mill. høyere enn i 2019. Det er innarbeidet generell rammereduksjon på 0,3 mill.

5 Investeringer

Tabell 11.46 Investeringbudsjettet for Gravferdsetaten (kap. 590)

Kap / Artsgr	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2018	Dok 3 2019	Forslag 2020
590 Gravferdsetaten (KIF)			
01 Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod	3 248	28 500	68 000
04 Overføringsutgifter	694	0	0
Sum utgifter	3 942	28 500	68 000
07 Refusjoner	-694	-5 700	-13 600
Sum inntekter	-694	-5 700	-13 600
Netto utgifter	3 248	22 800	54 400

Tabell 11.47 Investeringsoversikt for Gravferdsetaten (kap. 590)

Gravferdsetaten (KIF)	Samlet bevilgning	Tidligere bevilget	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Til 2024 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnummer og navn:								
106028 Nye graver på eksisterende gravlunder			5 500	5 500	5 500	5 500		Løpende
118020 Ombygging av krematoriet	57 000	0	57 000	0	0	0	0	1/20 - 4/20
119019 Økt gravplasskapasitet Rehabilitering historiske gravminner og allé	19 500	0	5 000	5 000	5 000	4 500	0	1/20 - 4/23
119024 Rehabilitering historiske gravminner og allé	4 000	1 000	1 000	1 000	1 000	0	0	1/19 - 4/22
Sum investeringsutgifter			68 500	11 500	11 500	10 000		
106028 Nye graver på eksisterende gravlunder		Investeringsmoms	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100		
118020 Ombygging av krematoriet		Investeringsmoms	-11 300	0	0	0		
119019 Klemetsrud kirkegård - utvidelse		Investeringsmoms	-1 000	-1 000	-1 000	-900		
119024 Rehabilitering historiske gravminner og allé		Investeringsmoms	-200	-200	-200	0		
Sum kapittel finansiering			-13 600	-2 300	-2 300	-2 000		
Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			54 900	9 200	9 200	8 000		

Nye graver på eksisterende gravlunder

Midlene benyttes til klargjøring og ferdigstillelse av områder på eksisterende kirkegårder/gravlunder i hele Oslo hvor nye graver kan tas i bruk, herunder nødvendig utskifting av leirholdig jord mv. Avsetningen er i årene 2020-2023 økt med 2 mill. hvert år, til totalt 5,5 mill. årlig som følge av omdisponering av totalt 8 mill. fra prosjekt 119019 Klemetsrud kirkegård.

Ombygging av Alfaset krematorium

Krematoriet bygges om for å gi en sikrere og mer effektiv drift, og for å redusere utslipp av miljøskadelig kvikksølv. Ombyggingen omfatter utvidelse fra to til fire renselinjer, ombygging av kjølesystemet, effektivisering av varmegjenvinning og oppdatering av styringssystemet. Det er budsjettert med investeringsmidler på totalt 57 mill. i 2020.

Rehabilitering historiske gravmonumenter og gravlunder

Gravferdsetaten har ansvar for vedlikehold av en rekke historiske gravmonument og gravminner med et sterkt rehabiliteringsbehov. I samarbeid med Byantikvaren prioriteres fire av landets eldste monument fra middelalderen ved Gamle Aker kirke, og deretter historiske gravmonument og rammegraver, med verneverdige steindeler og smijernselementer. Prosjektet utgjør 1 mill. årlig, og omfatter også belysningstiltak i Østre gravlund og Gamlebyen gravlund, og nyplanting av en spesiell allé i Vår Frelsers gravlund. Dette vil bidra til å gjøre gravplassenes funksjon som gode urbane, grønne byrom til en bedre opplevelse for befolkningen.

Økt gravplasskapasitet

Det tidligere investeringsprosjektet 119 019 *Klemetsrud kirkegård* omdøpes til prosjekt *Økt gravkapasitet*. Prosjektet gjøres om ettersom den planlagte utvidelsen av Klemetsrud kirkegård ikke lenger er hensiktsmessig. Målet med det tidligere prosjektet var å øke kapasitet på graver, og i særlig grad retningsbestemte graver, noe som bedre oppnås gjennom en omdisponering av midlene.

Av midlene på til sammen 27,5 mill. omdisponeres 8 mill. til prosjekt 106028 *Nye graver på eksisterende gravlunder*, mens de resterende 19,5 mill. beholdes i prosjektet (med nytt navn). Disse midlene omdisponeres til strategisk kapasitetsutvidelse på både Klemetsrud, Nordstrand, RIs, Voksen og andre steder der det raskere kan oppnås mer effektiv kapasitetsutnyttelse og raskere økning av retningsbestemte graver. Prosjektet omfatter også utprøving av nye gravferdsformer og etablering av digitale kart.

Ny prosjektramme for prosjekt 119019 *Økt gravplasskapasitet* er 19,5 mill., fordelt med 5 mill. årlig i 2020, 2021 og 2022, og 4,5 mill. i 2023.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellestråd i Oslo

Innspill til forslag til budsjett 2020

Fra Kirkelig fellestråd i Oslo og Oslo bispedømmeråd

Kirken i Oslo har følgende kommentarer til byrådetts budsjettforslag for det lovpålagte tilskuddet til Oslo kirkelige fellestråd for 2020:

Ungdom i Groruddalen

Vi er godt i gang med et prosjekt for ungdom i alderen 13-20 i Groruddalen etter at bystyret bevilget 3 mill. kr. til prosjektet for 2019. Dedikerte personer er ansatt i prosjektet og arbeidet er godt mottatt. Dette er en viktig diakonal satsing vi virkelig har tro på, for utsatt ungdom i Groruddalen trenger dette samtaletilbudet. Vi ber derfor bystyret bevilge 3 millioner i 2020, slik at vi kan videreføre arbeidet for sårbare ungdommer i bydelen.

Investeringsmidler

Fellestrådet er avhengig av frie investeringsmidler for å kunne utføre nødvendig vedlikehold utover kritiske sikkerhetstiltak og lettere vedlikehold av kirkebyggene. I forslaget til budsjett for 2020 er det foreslått rekordlave 20 millioner i investeringsmidler. Vi ønsker å jobbe kontinuerlig og planlagt med nødvendig vedlikehold av kirkebyggene. For å klare det trenger vi investeringsmidler som står i forhold til det antallet kirker som i dag har høy aktivitet i lokalmiljøene. I 2019 er investeringsmidlene på 25 mill. kr. Budsjettet for 2020 bør som et minimum ligge på samme nivå.

Miljøtiltak og øremerkede midler

I forslaget til budsjett for 2020 er det *ikke* foreslått å gi øremerkede midler til noen av kirkens prioriterte prosjekter. I tråd med kommunens satsing på en grønnere by, ønsker Kirkelig fellestråd i Oslo å få skiftet ut oljefyrene i kirkene i Ullern, Ris og Røa. Av miljøhensyn er dette prioritert over det kritiske behovet for å restaurere takmaleriene i Domkirken. Denne prioriteringen bør også være av egeninteresse for Oslo kommune, med tanke på det ansvaret kommunen har for vedlikeholdet. Det er knyttet store kostnader til å bytte ut oljefyrene, 68 mill. kr over 2 år. Det er ikke realistisk å dekke dette av de frie investeringsmidlene. Kirken i Oslo ønsker å sette så lite klimaavtrykk som mulig, så vi håper Oslo kommune kan bidra til å gjøre disse tre kirkene mindre forurensende.

Driftsmidler

Kirken i Oslo har et godt og velbrukt tilbud til barn, unge og eldre i bydelene. Kirkene brukes dessuten til et stort spenn av kulturelle aktiviteter, av ulike frivillige organisasjoner og lag i lokalsamfunnet og av andre trossamfunn. I forslaget til budsjett for 2020 er driftsmidlene til kirken på et kritisk lavt nivå. Selv om vi har mer enn 5000 frivillige som gjør en solid innsats hvert år over hele byen, klarer vi ikke å opprettholde aktiviteten med et slikt budsjett. Vi har nå kommet til det punktet at det er aktuelt å redusere stabene i menighetene med opptil 10 årsverk, etter at vi de siste årene har redusert sentraladministrasjonen til minimum. Dette vil ramme lokalsamfunnene i Oslo kommune.

Forslaget fra byrådet er for 2020 140 mill. kr. Det er en reell nedgang fra 2019, siden det ikke kompenseres fullt ut for lønns- og prisvekst. Et nivå opp mot 150 mill. kr. ville bedret situasjonen betraktelig. Vi håper derfor at budsjettet kan styrkes med 10 mill. kr.

Postadresse:
Akersbakken 32
0172 Oslo

Besøksadresse:
Akersbakken 32
Telefon:
23 62 90 00

E-Post:
post.kfio.oslo@kirken.no
Webadresse:
www.kirken.no/kirkeneioslo

Bankgiro nr:
8380.08.67374
Org.nr:
976 987 608

Sidedokument Sak 1719 – Budsjett KfiO 2020: - Forslag til resolusjon

Resolusjon fra Kirkelig fellesråd i Oslo

Den 25. september la byrådet i Oslo kommune frem budsjettforslag for 2020. Kirkelig fellesråd i Oslo ønsker å komme med følgende uttalelse til forslaget:

Kirkelig fellesråd i Oslo beklager at byrådet kutter i budsjettet til kirken i Oslo og ikke prioriterer noen av de prosjektene fellesrådet har søkt om. Den økonomiske situasjonen for kirken i Oslo er dramatisk. Bevilgningene fra Oslo kommune til Den norske kirke ligger per kirkemedlem markant under gjennomsnittet for de andre store byene i Norge. Det samme gjelder da også for alle andre trossamfunn.

Kirken i Oslo har i mange år levd med kutt, omstillinger og nedbemanning. Oslo kommune har ikke tatt alvorlig ditt lovpålagte ansvar for nødvendig bemanning i menighetene og bygg og vedlikehold. I stedet for å øke rammebetingelsene ser vi i år en ytterligere nedskjæring.

Kommunen er ifølge Kirkeloven pliktig til å bevilge midler til vedlikehold av kirkebyggene. Vedlikeholdsetterslepet har bygget seg opp over flere år, og det eskalerer. Vi er avhengig av øremerkede tilleggsbevilgninger for å få gjort noe som helst utover lettere vedlikehold og sikkerhetstiltak. For 2020 er det foreslått 0 kroner i øremerkede midler, og de frie investeringsmidlene ligger på 20 millioner kroner, som er historisk lavt.

I år søkte vi, etter en hard intern prioritering, om midler til miljøtiltak, som å bytte ut oljefyringsanlegg i tre kirkebygg, midler til kulturkirken Jakob, som har store setningsskader, og restaurering av Hugo Mohrs enestående takmalerier i Domkirken, som er i ferd med å gå i oppløsning.

Kirken er en av hovedstadens største leverandører på kultur, frivillighet og aktiviteter for barn, ensomme og eldre i lokalmiljøene. Behovet er stort i alle bydeler, og det er uforståelig at byrådet, som ett eksempel, ikke prioriterer at kirken skal fortsette den økte satsingen vi har på aldersgruppen 13-20 år i Groruddalen i samarbeid med bydelen og skolene.

Bare Domkirken har over en halv million besøkende i året, og kirken tar ikke inngangspenger. Mer enn 5.000 frivillige gjør en formidabel innsats hvert år over hele byen. Skulle Oslo kommune verdsette denne innsatsen og ta vare på byens kulturskatter på samme nivå som Bergen, Stavanger og Trondheim, skulle bevilgningene vært økt med 70 millioner kroner.

Oslo, den 17. oktober 2019

Kirkelig fellesråd i Oslo

Adresser	Beskrivelse av bygg- og anleggssavdelings prioriterte prosjekter for budsjettåret 2020 Intern prioritering er gått på eget ark	Stipulert kostnad
<p>Røa kirke, Ris kirke og Ullern kirke</p> <p>Utskifting av oljefyring til bergvarme og samtidig innvendig oppussing av alle 3 kirkene samt utvendig rehabilitering av tak og fasader på Røa</p> <p>Alle kirkene er listeført</p>	<p>Kirkene Røa, Ris og Ullern er listeført. Sammen med Torshov kirke er de alle til og med våren 2019 oppvarmet med olje. Fra 2020 er det ikke lenger lov å bruke fossilt brensel til oppvarming. For Torshov, som det er gått rehabiliteringsmidler til, legges det nå om til oppvarming med bergvarme. Det er valgt bergvarme framfor fjernvarme, som bare i tilknytningsavgift koster ca kr 1 mill og miljøvennlighet til tross, er dyr oppvarming og uten konkurranseforståelse. Det ser vi av kostnadene for bruk av fjernvarme i kirkene Majorstuen, Trefoldighet, Iladalen og Mortenstred.</p> <p>For kirkene Ris, Røa og Ullern er fjernvarme ikke tilgjengelig så dette er ikke noe alternativ. For alle tre kirkene ble det i budsjettøknaden for 2019 søkt om midler til bergvarme. Tiltaket ble satt opp som prioritert 1 uten at bevilgning ble gitt. Høsten 2019 bygges oljefyren i alle 3 kirkene om til bruk for bioolje, for å tilfredsstille regelverket. Siden bioolje er organisk materiale som går i forråttelse når den ikke er i bruk, må tankene rengjøres hvert år. Som følge av forbruket mot fossilt brensel vil trolig biooljebehovet øke betydelig i 2020. Denne oljen importeres i stort monn, eksempelvis med palmeolje, som med stor sannsynlighet har fortrengt regnskogarealer.</p> <p>Prisen for bioolje er i dag noe høyere enn dagens fossile olje. Siden Røa, Ris og Ullern er blant de største kirkene i volum og areal og med stor aktivitet, vil oppvarmingskostnadene stige ytterligere ut over dagens nivå. Når det til den eksisterende radiatoroppvarmingen i kirkene er nedslitt og utgått på dato, og varmeregulering nesten er helt fraværende, blir det ingen ting å hente i sparte varmeutgifter i årene som kommer. Det er én akseptabel grunn til å beholde biooljeinstallasjonen. Det er i kombinasjon med bergvarme. Bioolje kan dekke varmebehovet ved topplast (spisslast), dvs. på de kaldeste timene, noen få dager i året, som et supplement til evt. bergvarme, som vil dekke grunnbehovet. Bioolje/biobrensel kan evt. erstattes med en tilsvarende topplast-dimensjonert el kjele. Kun bioolje som beviselig er avfallsprodukt, bør benyttes.</p> <p>Som nevnt for Torshov er bergvarme den anbefalte løsningen, supplert med ombygging av oljekjele til bioolje, for å dekke kuldetoppene. Det økonomiske løftet med bergvarme er samtidig å skifte ut de tekniske anleggene som for lengst er utgått på dato. Røa kirke er bygd i 1939, Ris i 1932 og Ullern i 1903. Alle har et større vedlikeholdsetterslep. Kostnader samlet: Borebrønner m/installasjon kr 600 000/kirke, utskifting vannfordeling i kirkene kr 2,5 mill for Røa kr 3,5 mill for Ullern og Ris, el utskifting Røa kr 2,5 mill, for Ullern og Ris kr 4,5 mill, sanitæranlegg og universell utforming kr 4 mill/kirke, innvendig oppussing Røa og Ullern kr 4,0 mill/ kirke for Ris kr 6,0 mill. Utvendig gjøres ikke tiltak på Ris og Ullern. På Røa derimot må tak, tårn og fasader og borggård tas samtidig med en kostnad på kr 14 mill. Dette utvendige forfallet på Røa er presentert i prosjektoversikten for 2014</p> <p>Den samlede utbedringen vil gi en betydelig reduksjon i strømforbruket. Om det bevilges midler er følgende tidsplan satt opp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utskifting til bergvarme gjøres som en felleskunngjøring for alle 3 kirkene i Doffin snarest mulig i jan 2020 og da etter mal fra kunngjøringen for Torshov. • Alle utvendige bervermeinstallasjoner påbegynnes straks etter valg av leverandør i 2020. • Av kirkene påbegynnes Røa med oppstart av den utvendige rehabiliteringen i mars 2020 parallelt med bergvarmen. Utvendige bergvarmearbeider for alle kirkene er ferdig okt 2020. Oppstart innvendig for Røa i januar 2021, ferdig des 2021. • I Ullern starter de innvendige arbeidene i februar 2020, inklusiv tilrettelegging for bergvarme. Ferdigstilling av kirken i des 2020. • I Ris starter de innvendige arbeidene i jan 2021 med ferdigstilling des 2021. 	<p>Samlet sum bergvarme og oppgraderinger og utbedring av vedlikeholdsetterslepet: Borebrønner m/installasjon kr 600 000/kirke, utskifting vannfordeling i kirkene kr 2,5 mill for Røa kr 3,5 mill for Ullern og Ris, el utskifting Røa kr 2,5 mill for Ullern og Ris kr 4,5 mill, sanitæranlegg og universell utforming kr 4 mill/kirke, innvendig oppussing Røa og Ullern kr 4,0 mill/ kirke for Ris kr 6,0 mill. Utvendig gjøres ikke tiltak på Ris og Ullern. På Røa derimot må tak, tårn og fasader og borggård tas samtidig, med kostnad kr 14 mill. I budsjettøknaden for 2019 var merkostnader grunnnet listeføringen utgledt. Med erfaring fra de innvendige arbeidene i Paulus tillegges kr 2 mill for Ris og Ullern og kr 1,5 mill for Røa. Bevilgningen og utførelsen i samlede stordriftsfordeler gir en besparelse på kr 6 mill.</p> <p>Samlet kostnad for alle kirkene = kr 68,3 mill.</p> <p>Deles prosjektgjennomføringen på hver adresse gir dette en merkostnad på kr 2 mill/adresse i prosjektering, kunngjøring, antall entreperner og gjennomføring.</p> <p>Kostnad: 74,3 mill</p>

<p>Nordberg kirke Innvendig rehabilitering</p>	<p>Innvendig er Nordberg kirke en gjentakelse av forholdene i Torshov kirke. Pipeorgelet er ute av funksjon. Kontorer, ventilasjon, sanitær og universell utforming, samt det nedslitte kirkerommet, gjør forholdene tunge å bruke for ansatte og besøkende. Den store underetasjen er lite tilgjengelig. I våpenhuset er det ikke plass til sanitæranlegg. Det ligger i etasjen under med trappeløp fra våpenhuset. For budsjettåret 2019 bevilget fellesrådet kr 5 mill til oppstart av de innvendige arbeidene med hovedvekt på enøkttiltak. I den pågående prosjekteringen er det nå funnet plass til HC atkomst til underetasjen. De innvendige arbeidene koster med rimeligste løsninger og utførelse kr 15 mill + ev pipeorgel kr 6 mill. Med bevilgningen på kr 5 mill i 2019 er restbevilgningsbehovet til istandsetting kr 10 mill. Det er uheldig med igangsatte arbeider som ikke kan slutføres</p>	<p>Nordberg kirke, innvendig oppussing kr = kr 15 mill + orgel kr 6 mill. Beviling fra FR i 2019 kr 5 mill. Restkostnad = kr 10 mill + ev pipeorgel kr 6 mill</p>
<p>Domkirken Ferdigstillelse av innvendige arbeider med hovedvekt på krypten + drenering ute Domkirken er vernet</p>	<p>I krypten i domkirken er knapt halvparten av bruksarealet ferdigstilt etter rehabiliteringen som startet i 2006. Uferdige krypter, inklusiv omgjøring av rommet bak hoved-orgelet er godt beskrevet og vil etter ferdigstillelse gjøre domkirken til brukskirke med betydelig kirkekulturell kapasitet. Utvendig har det i mange år vært behov for ny drenering rundt kongeinngangen der det er fall mot kirkeveggen. Det gir i dag store fuktproblemer i de delene av krypten som er sydvendt. I tillegg er det behov for diverse grunnmursarbeider, takrenner og nedløp samt lyssetting av kirken og parken. Samlet kostnad kr 7 mill. I 2019 bevilget fellesrådet kr 2 mill til oppstart av de innvendige arbeidene. Med disse midlene får vi lagt størstedelen av teglsteinsgulvet i kryptene, samt montert nedsenket himling og noe veggutbedringer. De innvendige arbeidene har en kostnad på kr 7 mill. Med bevilgningen på kr 2 mill gjenstår et restbeløp på kr 5 mill. Domkirken innvendige arbeider er delt opp i 23 enkelttiltak</p>	<p>Domkirken krypt innvendig = kr 5 mill og utvendig drenering mm = kr 7 mill. Samlet kostnad = kr 12 mill</p>
<p>Domkirken Istandsetting av takmaleriet Domkirken er vernet</p>	<p>Takmaleriet i domkirken er et av Nord-Europas største malerier med en grunnflate på ca 1100 m². På 1990 og tallet og fram til 2005 pågikk det et omfattende utredningsarbeid med å finne løsninger på avflassingen til store deler av maleriet. Utredningene utgjør 5 store rapporter nevnt som <i>Is it possible 1 - 5</i>. Rapportene angir flere behandlingsmetoder der det fremgår at det hefter usikkerhet ved metodene og holdbarheten etter ev ferdigstillelse. I 2006 startet den store rehabiliteringen av domkirken tak. Med denne rehabiliteringen fikk vi tatt bort de store årlige temperaturforskjellene rundt innertaket som maleriet er malt på. Dette har stabilisert maleriet. I 2012 ble det med økonomisk støtte fra Sparebankstiftelsen utført konservering/restaurering av et stort figurmotiv. Resultatet er til dags dato vellykket og med tilsvarende metode kan nå takmaleriet istandsettes. Istandsetting av takmaleriet er sett på som et nasjonalt ansvar og en mulig finansiering bør vurderes som et spleiselag sammen med Riksantikvaren, kommunen og Sparebankstiftelsen. Denne våren setter kirkevergen opp en utstilling i krypten om takmaleriet og maleren Hugo Lous Mohr. Her presenteres denne store kulturskatten som dette maleriet utgjør. Også familien Mohr hjelper til med utlån av eget materiale til utstillingen. Som nevnt monteres utstillingen i den noe uferdige krypten. Bare besøket i krypten gir grunnlag for et besøk!</p>	<p>Samlet kostnad: kr 30 mill over 5 år Kostnad i 2020 = kr 6 mill</p>

	<p>Istandsettingen av maleriet er planlagt å ta inntil 5 år. Kostnad ca kr 30 mill. Med oppstart i 2020 vil det taket være ferdig ved inngangen til 2025. En konkurranse om istandsetting av maleriet vil i seg selv være en stor begivenhet som krever en del forarbeid, men med det omfattende utredningsarbeidet som foreligger er mye allerede gjort.</p>	
<p>Jakob kirke</p> <p>Utbedring av setningsskader</p> <p>Kirken er fredet</p> <p>Jakob kirke (Kulturkirken Jakob) har etter fredningsvedtaket som hindret rivning, alltid fått midler over kommunens kulturbudsjett. Kirkevergen ber om tilsvarende behandling også for denne søknaden</p>	<p>Setningsskadene i Jakob kirke har inntil de siste 5 årene vært stabile. Så er ikke tilfelle lenger. I løpet av det siste året har det vært nødvendig med omfattende sikringstiltak inne i kirkeromsdelen mot Akerselva. Det er hengt opp store segl/duker som fanger opp ukontrollert steinfall fra tak og vegger. Spenningene er så store at det ikke er mulig med reparasjonsarbeider. Det er et tidsspørsmål når kirkerommet må stenges for all bruk. Dette vurderes fortløpende. Kirken, som er bygd i 1880, er satt opp på tømmerflåter. Det er disse som nå er gått i forråtnelse. Bygg- og anleggssavdelingen har foretatt omfattende grunnundersøkelser rundt kirken og prøvegraving for inspeksjon av tømmeret som viser råteangrepene.</p> <p>Gjennom rammeavtalen er det bestilt omfattende utredninger til i underkant av kr 1 mill med forslag til permanente løsninger. Dette materialet vil foreligge i løpet av høsten. Forråtnelse i tømmerflåter er en godt kjent problemstilling. Tiltak er kompliserte og kostbare og basert på erfaring vil en permanent utbedring koste inntil kr 40 mill.</p> <p>Parallelt med utbedring av setningsskadene kan det nå være mulig å få satt opp det planlagte tilbygget inntil kirken mot nabobygget. Tilbygget som opprinnelig er tiltenkt som et <i>kirkelig nasjonalt senter for skapende og utøvende kunst</i>, har vært klart for bygging i mange år. Sammen med privat finansiering og forhåpentligvis med noe kommunal støtte, kan dette realiseres med oppstart inneværende år.</p> <p>Den dagen kirkerommet av sikkerhetshensyn stenges, vil kirkens leietaker, Kirkelig kulturverksted, miste sin mulighet til gjennomføring av kirkeromsarrangementer i kirken og hovedgrunnlaget for den daglige driften vil falle bort. Et mulighet kan være å leie ut for arrangementene til Sofienberg kirke som nå er tatt ut av bruk til forordnede gudstjenester.</p> <p>Det er sterkt å anbefale oppstart av arbeidet med setningsskadene snarest mulig i 2020. En bevilgning kan skje over 2 år med en bevilgning kr 20 mill i 2020 og inntil 20 mill i 2021.</p>	<p>Kirkerommet vil snart måtte stenges for all bruk grunnet de tiltagende setningsskadene på kirken. Dette vurderes jevnlig. Det haster derfor med utbedringer som stanser videre setninger. Istandsetting i 2020 er sterkt ønskelig. Behov inntil kr 40 mill</p> <p>Kostnad i 2020 = kr 20 mill Kostnad i 2021 = inntil kr 20 mill</p>
<p>Grønland kirke, tilbygg</p> <p>Tilbygg til Grønland kirke i stedet for ny kirke i Bjørnvika</p> <p>Kirken er listeført</p>	<p>I forståelse med kommunen i 2002 gikk kirkevergen bort fra kravet om ny kirke i Bjørnvika mot at Grønland ble oppgradert til å ivareta befolkningsveksten i området. Grønland skulle bli hovedkirken for hele dette nye befolkningsområdet. For å tilpasse kirken til det utvidede behovet, ble det laget et skisseprosjekt for et tilbygg til kirken. Det er gjort flere mulighetsstudier for plassering av tilbygget, både ut mot Grønlandsleiret og i bakkant av kirken.</p> <p>Plassering i bakkant av kirken er valgt og en visualisering ble presentert i prosjektoversikten så tidlig som i 2012. Denne plasseringen gir minst terrenginngrep og best helhetlig utnyttelse av kirketomten. Samtidig kommer kirkens arkitektur best til sin rett med en slik løsning. Planløsningen er svært spennende! Den er også presentert for Riksantikvaren og biskopen. Det er søkt om prosjekteringsmidler et rekke ganger. Ut fra kirkebruksplanens føringer søkes det på nytt om kr 5 mill i 2020 til prosjektering og kr 35 mill til bygging i 2021. Ferdig 2022.</p>	<p>Nytt tilbygg til Grønland kirke som erstatning for ny kirke i Bjørnvika. Det foreligger skisseprosjekt for tilbygget. Prosjektering og søknad om rammetillatelse ønskes igangsatt snarest mulig</p> <p>Kostnad til prosjektering = kr 5 mill i 2020 Kostand til bygging i 2021= kr 35 mill Kan deles over 2 år</p>

<p>Fagerborg kirke</p> <p>Kan som Torshov gjøres i to trinn. Utvendig, deretter innvendig.</p> <p>Kirken er listeført</p>	<p>Kirken er listeført. Kirken har tak og fasadeproblemer. Fare for steinfall. All eksisterende rød takstein må fjernes og vil bli erstattet med opprinnelig tekkning, som var skifer. På eksisterende undertak og konstruksjoner må det i tillegg gjøres store utbedringer, grunnet råteskader. Det er kontinuerlig fuktansamling på loftet, der det i dag kjøres permanent avfukting for å bøte på problemet. Et ekstra bidrag til kondensproblemene er kirkerommets naturlige avtrekk, som opp gjennom årene er tatt helt bort. Denne ventilasjonsløsningen må tilbakeføres. Råteskadene er grundig beskrevet i prosjektoversikten for 2017. Også på tårnene ble det lagt om til den røde betongsteinen på slutten av 1960- tallet. Omleggingen var en så stor fiasko at tårnene etter kort tid ble tekket med kobber. På tårnene søker vi å beholde denne tekkningen med noen utbedringer. Det må legges nye renner og nedløp fra alle tak. Det er betydelig fuktvandring i fasaden, med avfassing innvendig i kirken. Utette fuger og feil fugemasse er hovedårsak. Fasaden må spekkes om, samt oppussing av vinduer og dører. I etterkant må store deler av innvendige veggflater pusses opp. Kirken har fått ny hovedtavle. Ut over dette trengs nytt elanlegg og nye røyrovrner under benkene, samt store utbedringer i sanitæranlegg og universell utforming. Et stort bruksrom i 2 etg mangler nøddutgang. Utomhus trengs ny asfaltering og beplantning for å støtte opp om Stensparken. Om det bevilges midler for 2020 er følgende tidsplan satt opp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvendig istandsetting: Oppstart mars 2020 – ferdig des 2020 • Innvendig istandsetting: Oppstart jan 2021 – ferdig julen 2021 	<p>Det er foretatt sikringsarbeider. Noe av taket måtte i den forbindelse åpnes, og det ble da avdekket langt større råteskader enn det som har vært oppdaget tidligere. Utvendig rehabilitering av tak og fasader, med tilbakeføring til skifer, har en kostnad på kr 25 mill. Innvendig kr 25 mill.</p> <p>Samlet kostnad kr 50 mill</p>
<p>Gamle Aker kirke</p> <p>Den største kostnaden er innvendig istandsetting</p> <p>Kirken er fredet</p>	<p>Kirken er som den eneste kirken i Oslo automatisk fredet etter kulturminneloven. Under en kirkelig handling våren 2016 opplevde flere kirkegjengere begynnelsen steinfall fra en av veggene inntil orgelet i midtskipet. Småstein og puss falt ned på orgelet og organisten, til alt hell uten å skade de tilstedeværende. Kirken ble stengt i en uke, mens alt løst ble fjernet fra vegger og bueganger som en midlertidig løsning. Årsaken var alder, kombinert med feil utførelse på tidligere reparasjoner og materialbruk. Flere titalls kilo løs stein og mørtel ble tatt ned som et midlertidig tiltak. Steinfall er utførlig beskrevet i prosjektoversikten for 2016. Det begynner nå å haste med rehabilitering av veggene. Valget står mellom å sette i stand, tilsvarende dagens innvendige utseende eller hvitkalk/tilbakeføre til opprinnelig originale veggutseende.</p> <p>Kirken er Oslo sin mest verdifulle kirke og Riksantikvaren var med på oppstartbefaringen for planleggingsarbeidene som også omfatter mer miljøvenning oppvarming (ENØK) og utvendige tiltak.</p>	<p>Beskrivelse av tiltakene vil bli gjort etter mal fra den omfattende rehabiliteringen som nå pågår i Stavanger domkirke, der kommunen har avsatt kr 300 mill til istandsettingen.</p>
<p>Liste for flerdelte, helhetlig istandsetting, kombinert med tilrettelegging for aktivitetstilbud i hele kirkeanlegget</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innvendig: <ol style="list-style-type: none"> 1. Innvendig utredning for overflateoppussing av kirkerommet grunnet steinfall, prioritert 1, samt noe utskifting av inventar. 2. Utskifting av tekniske anlegg, primært oppvarming, prioritert 2. 3. Oppussing/fornying i underetasjen. 2. Utvendig: <ol style="list-style-type: none"> 1. Utvendig utredning for oppussing av kirken med ivaretagelse/bevaring av øgle/dragehodet. 2. Universell utforming ute og inne, inklusiv infosenter på venstre side, på utsiden av kirken. 3. Historie med mulighetsbetrivelse av kirkegården for samordnet publikumsbruk med kirken. 4. Ølhallene med: 		

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Midlertidig istandsetting av øhallerne for visning og enkel bruk og 2. Start på utredning for kirkelig og kulturelt bruk av øhallerne i samarbeid med kirken. 5. Integreere historie/fakta om Akersberget sølvgruver, som er del av kirke, kirkegård og øhaller. <p>Forslag til innvendig behandling av veggene vi være klar i løpet av 2020 slik at bevilgning kan gis for budsjettåret 2021</p>	
Sofienberg kirke Utvendig rehabilitering i trinn 1, deretter innvendig Kirken er listeført	<p>Forfall og kostnad som for Paulus kirke utvendig. Innvendig er kostnaden med oppussing av kirkerommet mer beskjedent. Kirkerommet er noe av det fineste vi har blant «katedralkirkene» våre. Tekniske anlegg, spesielt nytt sanitæranlegg bør prioriteres høyt. Rehabiliteringen ble utsatt til fordel for Torshov kirke da Sofienberg ble tatt med i kirkebruksplanarbeidet.</p> <p>Det er som en midlertidig utsettelse brukt midler til en 5 års utvendig sikring av kirken. Det betyr at det er påkostet sikringsarbeider som gjør kirken trygg for steinfall i 5 år fra 2016, dog med 2 store kirkekontroller årlig.</p>	Utbredning av tak og fasader. Sikkert kostnadsoverslag kr 30 mill. Innvendig ca kr 15 mill
Orgelrehabiliteringer Alle kirkene er listeført	<p>Mange av orglene i Oslo kirker har behov for rehabilitering. Menigheter som har meldt inn behov for rehabilitering/nytt orgel er menigheter som ansvaret for bruk av Trefoldighetskirken, Vestre Aker kirke, Østre Aker kirke, Grefsen kirke og Kampen kirke. Ved orgelrehabiliteringer tas det utgangspunkt i prisen til det nye orglet i Sofienberg som i 2016 kostet kr 7,2 mill, og rehabilitering av orglet i Frogner som i 2018 kostet kr 9 mill. Det er vanlig å betale halve kostnaden ved kontraksunderskrivelse og resten ved ferdig levert orgel.</p> <p>Fellesrådet har ikke tatt stilling til hvilket orgel som skal prioriteres først. Kostnaden vil trolig være ca kr 7 mill uavhengig av valg av kirke med unntak av Trefoldighet der beløpet vil bli > kr 10 mill. Et nytt digitit orgel som alternativ i Trefoldighet vil koste ca kr 3 mill.</p>	